

jako *Beta*, „brazilská“ jako *Gamma* a „indická“ jako *Delta*. Tyto názvy jsou určeny pro komunikaci s veřejností a WHO už vyzvala k jejich používání. V odborných vědeckých kruzích se však i nadále bude používat systém označení Pango založený na písmenech, tečkách a číslech (např. *B.1.617.2* pro variantu *Delta*). (Zdroje: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ebola>; <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/3320472-who-uz-nechce-nazyvat-varianty-covidu-podle-zemi-predstavila-nove-nazvoslovi>, cit. 2021-06-21). – SW

Žaneta D v o ř á k o v á (Praha)

XIX. CELOUKRAJINSKÁ ONOMASTICKÁ KONFERENCE S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ (8.–9. 4. 2021)

Ve dnech 8.–9. dubna 2021 se na Užhorodské národní univerzitě konala XIX. celoukrajinská onomastická konference s mezinárodní účastí. S ohledem na epidemickou situaci se nakonec akce musela přesunout do on-line prostředí a proběhla prostřednictvím platformy Google Meet. Konference byla věnována 100. výročí narození Kyryla Halase. O jeho přínosu onomastice hovořila v úvodním plenárním příspěvku **Anna M. Halas** (Užhorod), o formování jeho pohledu na jazyk referovala **Julija Jusyp-Jakymovyč** (Užhorod) a byl mu též věnován odpolední „kulatý stůl“ během prvního dne.

Zájem o konferenci byl velký, většina účastníků pocházela z Ukrajiny, ale mezi přihlášenými byli i lingvisté z České republiky, Slovenska, Maďarska, Polska, Rumunska, Bulharska, Chorvatska, Běloruska a Ruska. Oficiálními jazyky byly všechny jazyky slovanské, angličtina a němčina. Účastníci byli rozděleni do sedmi tematických sekcí. Součástí konference byla i možnost představit nové publikace. Prezentované studie byly otištěny v časopise *Vědecký věstník Užhorodské univerzity, Série: Filologie (Науковий вісник Ужгородського університету, Серія Філологія)*, který je k dispozici na webu <http://visnyk-philology.uzhnu.edu.ua>.

Jedna se sekcí byla věnována historii onomastiky. Vedle již výše uvedených příspěvků o K. Halasovi nalezneme ve sborníku přehled **Halyny Šumytské** (Užhorod) o onomastické škole, která se vyvíjela na Užhorodské univerzitě (s. 25–31). **Halyna Vovčenko** (Užhorod) se zaměřila na osobnost ukrajinského onomastika L. Beleje působícího na univerzitě v Užhorodu (s. 142–149). **Jelyzaveta a Adalbert Baranovi** (Berehovo) představili předválečná studia slavistiky v Budapešti (s. 65–73). **Natalija Torčynska** (Chmelnyckyj) shrnula dosavadní výzkum hydronymie v Polsku (s. 434–440).

Onomastickou terminologií se zabývaly **Hanna Bučko** (Ternopil) a **Natalija Vyrsta** (Ternopil), které analyzovaly způsob tvoření onomastických termínů v ukrajinštině, upozornily na to, že příliš „nafouknutá“ terminologie plná termínů pro sotva užívané jevy je neúčelná a nepraktická (s. 93–102). **Mária Imrichová** (Prešov) se zabývala konkrétními termíny *proprializácia*, *deapelativizácia* a *transonymizácia*, jejich vymezením a obsahem (s. 230–236).

Rada příspěvků byla literárněonomastických, materiálových, zaměřených především na *propria* v jednom díle nebo u jednoho autora. **Halyna Bachynska** (Ternopil) a **Maria Tyškovec** (Ternopil) referovaly o jménech postav (poetonymech) v díle *Polovina jablka* od H. Vdovyčenkové (s. 74–78). **Anastasija Vehoš** (Užhorod) se zabývala tituly děl V. Lyse (s. 110–117). **Natalija Venžynovyč** (Užhorod) analyzovala frazeologii v románu *Děvka* od P. Myrnyje (s. 118–126). **Oksana Kalyta** (Kyjev) se věnovala problematice *proprii* v poezii O. Zabužkové, zaměřila se především na ta s funkcí *asociační* a *intertextuální* (s. 237–243). **Larysa Kravec** (Berehovo) analyzovala jména v autobiografické próze S. Panka (s. 262–267). **Oksana Laver** (Užhorod) představila *propria* v románu *Volyn* od U. Samčuka (s. 290–298). **Oksana Petrenko** (Černovec) se ve svém příspěvku soustředila na jména v tvorbě R. Dahla pro děti (s. 363–368). **Lidija Prokopovyč** (Mukačevo) analyzovala antroponyma v dílech M. Dočynce (s. 397–402). **Olha Pyskač** (Užhorod) se zaměřila na *propria* v dílech V. Škljara, která mají *konotační* funkci (nazývá je *konotonyma*) (s. 376–382). **Maria Fedurko** (Drohobyč) zkoumala vlastní jména v románech V. Domontoviče (s. 463–469). **Julija Fernos** (Uman) zkoumala *propria* s *asociační* a *konotační* funkcí v románu I. Pavliuka (s. 470–476). **Anna Šotova-Nikolenko** (Oděsa) se zaměřila na užívání *kosmonym* v literárních textech, v nichž vytvářejí *poeticko-metaforický* *chronotop*, tj. vyjadřují *spojitost* *prostoru* a *času* v *uměleckém* *díle* *zobrazenou* (s. 509–514). **Jaroslava Šebeštan** (Užhorod) se zaměřila na vlastní jména v současných ukrajinských médiích (s. 492–498). **Hanna Hecko** (Užhorod) excerpovala současný ukrajinský tisk, aby zjistila, jak se v něm užívá *metonymie* založená na *propriích* (např. *Kreml* = ruský prezident) (s. 175–181). Na to, v jakých *hravých* *obměnách* je v tisku užíváno jméno *prezidenta* *V. Zelenského*, se soustředil **Anatolij Neljuba** (Charkov) (s. 340–346). **Viktorija Soprykina** (Charkov) analyzovala *umělecké* *prezdívky* ukrajinských spisovatelů a zpěváků (s. 415–420).

Natalija Kolesnyk (Černovice) se zamýšlela nad funkcemi *jmen* ve *folklóru* (nazývá je *folkloronyma*) (s. 250–255). **Halyna Kuz** (Prešov) analyzovala vlastní jména ve *frazeologii* *užívané* v *nářečích* na *Bukovině*, v *oblasti* *Černovic* (s. 276–281). Výzkumem *frazeologie* se zabývala též **Tet'ana Moroz** (Kyjev) (s. 312–320). **Lidija Hnat'uk** (Kyjev) zkoumala jména *svatých* (*hagionyma*) v ukrajinských *rčech* a *pořekadlech* zachycených ve sbírce M. Nomyse z roku 1864 (s. 182–188). **Olha Myholynec** (Užhorod) se věnovala *označením* *svátků* a *zakarpatským* *nářečím* *podobám* *jmen* *světců* v *kalendářích* (s. 299–304).

Ukrajinským antroponymům z hlediska synchronního i diachronního byla věnována velká pozornost. **Mychajlo Torčynskij** (Chmelnyckyj) zkoumal ukrajinská mužská rodná jména z hlediska původu a etymologie (s. 441–446). **Ivanna Šolja** (Užhorod) analyzovala rodná jména užívaná ve 20. století v Užhorodu, zaměřila se především na výpůjčky z jiných jazyků – mezi nimi převažovala v 1. pol. 20. století jména původem germánská a maďarská, ve 2. pol. pak jména anglická, italská, francouzská, ale i turkická (s. 499–508). **Maria Brus** (Ivano-Frankivsk) sledovala historii pojmenování dcer patronymiky tvořenými především sufixy *-ivn(a)* a *-evn(a)* (s. 86–92). **Svitlana Pachomova** (Prešov) se na základě studia starých kronik a pramenů z východoslovanského prostředí domnívala, že absence ženských jmen v nich není dána podřízeným postavením žen, jak se tradičně vykládá, ale spíše je otázkou tabu (s. 354–362). **Jurij Osinčuk** a **Olha Krovicka** (Lvov) se zaměřili na osobní jména zachycená v ukrajinských pramenech ze 14. až 18. století (s. 268–275). **Zorjana Kupčynska** (Lvov) představila méně známý pramen pro výzkum ukrajinských antroponym ze 17. století, a to turecký *Defter Mufassal* z roku 1681, a prezentovala osobní jména od písmene A, která se v něm nacházejí (s. 282–289). **Alla Halas** (Užhorod) se věnovala živým osobním jménům v zakarpatské nářeční oblasti (s. 157–163). **Olesja Charkivska** (Užhorod) analyzovala 150 přezdívek obyvatel obce Sokyrnyca v Zakarpatské oblasti, která sesbírala (s. 477–483). **Iryna Holotova** (Kyjev) se zamýšlela nad vlivem náboženského vyznání na výběr rodných jmen u Poláků žijících na Ukrajině (s. 189–195). **Žaneta Dvořáková** (Praha) vyšla ze soudněznalecké praxe a představila problémy při přepisu osobních jmen z cyrilice do latinky, se kterými se setkávají žadatelé o české občanství (např. jméno *Саломея* bude transkribováno v souhlasu s výslovností podle vládního nařízení č. 100/2007 Sb. jako *Salomeja* a nebude se přitom přihlížet tom k tomu, jak bylo jméno zapsáno latinkou v jiných původních dokladech, např. v pasu, tj. jako *Salomeya*) (s. 209–2017). Problematice znaleckých posudků na jména se věnovala i **Oksana Mychalčuk** (Užhorod) (s. 305–311). **Julija Achmedova** (Kropyvnyckyj) se zabývala problematikou skloňování ukrajinských mužských jmen zakončených na měkký konsonant (s. 38–44). **Iryna Farion** (Lvov) konfrontovala ukrajinská patronymická příjmy tvořená sufixy *-yč*, *-ovyč*, *(-evyč)* s těmi deminutivními na *-enko*, která se začala šířit v 17. století pod vlivem kozáků (s. 456–462). **Vasyl Jacij** (Kyjev) se zaměřil na analýzu tří kyjevských příjmení *Bazarko* (*Базарко*), *Mojko* (*Мойко*) a *Terleckij* (*Терлецький*) (s. 527–534). **Anatolij Popovskij** (Dnipro) se věnoval ukrajinským příjmením s komponentem *varen-* (s. 389–396). **Natalija Petrica** (Užhorod) se zaměřila na česká příjmy s posesivními sufixy v pramenech ze 14. až 18. století (s. 369–375). **Oksana Nesterčuk** (Luck) zkoumala romská příjmení ve dvou lokalitách v oblasti Lucku; zjistila, že jsou převážně patronymická a neliší se od ukrajinských jmen, v obou lokalitách se vyskytovala příjmení *Juzepčuk* a *Stojanovyč* (s. 347–353).

Nadija Babuch (Černovice) analyzovala jména autoservisů v Černovicích z hlediska jejich motivace i lexika (s. 45–50). **Halyna Zymovec** (Kyjev) zkou-

mala jména cestovních kanceláří (s. 223–228). **Ljudmyla Jursa** (Lvov) se zabývala jmény firem ve městě Skola (s. 515–520). **Anatolij Jančyšyn** (Chmelnyckyj) se věnoval názvům výrobků (nazývá je tovaronyma) v historické perspektivě (s. 521–526).

Pozornost byla přirozeně věnována též toponymii. **Vira Kotovyč** (Drobohyč) pohlížela na jména ukrajinských měst (astionyma) jako na jazykové i kulturní dědictví uchováající v sobě odkazy na historii, národní tradice i ideologii (s. 256–261). **Oksana Tymko-Ditko** (Záhřeb) srovnávala způsoby tvoření toponym v ukrajinštině a chorvatštině (s. 421–426). **Iryna Božko** (Sumy) analyzovala fiktivní toponyma (nazývá je kvazitoponyma), která svou fonetickou strukturou nebo způsobem tvoření připomínají francouzská místní jména (např. *Saint-Meumeu-des-Creux*) (s. 79–85). **Marija Vysocka** (Lvov) se zabývala poválečným přejmenováváním měst na Ukrajině, zaměřila se především na uměle utvořená oikonyma s formantem *-ivk-a* (s. 135–141). **Sergej Popov** (Voroněž) se věnoval etymologii zaniklých oikonym ukrajinského původu v oblasti Voroněže (s. 383–388).

Chrystyna Zykan (Užhorod) se soustředila na urbanonyma v Užhorodu a okolí, v nichž se uchovávají různé jazyky (ukrajinština, maďarština, němčina i čeština), a analyzovala jejich etymologii a (s. 218–222). Současným užhorodským urbanonymům se věnovala i **Oksana Neher** (Užhorod) (s. 327–333).

Další sekce byla zaměřená na anoikonyma. **Veronika Baňoi** (Užhorod) analyzovala způsob tvoření pomístních jmen v povodí řeky Uh (s. 58–64). **Svjatoslav Verbyč** (Kyjev) se věnoval etymologii oronym *Tovtry* a *Medobory* (s. 127–132). **Inna Caralunha** (Chmelnickyj) analyzovala pomístní jména z obce Zaruddja v Chmelnické oblasti (s. 484–491). **Natalija Sokil-Klepar** (Kyjev) představila možnosti využívání interaktivních map při prezentaci pomístních jmen (s. 410–414). **Myroslav Haborak** (Ivano-Frankivsk) se zaměřil na vztah oikonym a hydronym v oblasti Haliče obývané Huculy (s. 150–156). **Ioan Herbil** (Kluž) se zabýval ukrajinským osídlením oblasti Maramureš v Rumunsku a analyzoval slovanská pomístní jména (zvl. oronyma a hydronyma), která se tu zachovala (s. 165–174). **Valentyna Greščuk** (Ivano-Frankivsk) a **Hanna Škoruta** (Ivano-Frankivsk) provedly lokální sondu do pomístních jmen v obci Pitpečery v oblasti Ivano-Frankivska, zaměřily se přitom na jejich slovtvornou stránku (s. 196–201). **Oksana Mosur** (Lvov) zkoumala pomístní jména z konce 18. a začátku 19. století, která vycházejí z označení rostlin (s. 321–326). **Natallija Tačyla** (Mazyr) zkoumala etnonyma v běloruských nářečích a jejich výskyt v pomístních jménech a v osobních jménech (s. 447–454).

Do kategorie „ostatní jména“ bychom mohli zařadit tyto příspěvky: **Hryhoryj Arkušyn** (Luck) se věnoval kolektivním přezdívám obyvatel oblasti Podlesí (s. 32–37). **Olena Karpenko** (Oděsa) a **Te'ana Varbanec** (Oděsa) se zabývaly vlastními jmény v počítačových hrách (s. 244–249). **Valerija Neklesova** (Oděsa) provedla asociační experiment s mluvčími ukrajinštiny, španělštiny a angličtiny zaměřený na jejich chápání kosmonym (s. 334–339). **Myroslava Bahan** (Kyjev)

zkoumala mezi mladými lidmi konotace, které si spojují s různými zvířaty (obecná označení zvířat přitom autorka označuje jako zoonyma) (s. 51–57).

Příspěvek vznikl s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.

Žaneta Dvořáková
z.dvorakova@ujc.cas.cz
odd. onomastiky
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
Valentinská 1
116 46 Praha 1

Soňa W o j n a r o v á (Praha)

XXVII. KONGRES ICOS V KRAKOVĚ (22.–27. 8. 2021)

Podobně jako jiné konference byl s ohledem na covidovou situaci odložen i 27. mezinárodní onomastický kongres (27th International Congress of Onomastic Sciences), který se měl původně uskutečnit na konci srpna 2020 v polském Krakově¹, a místo toho proběhl o rok později (22.–27. 8. 2021) v on-line podobě na platformě Zoom. Účast byla i tak (nebo možná právě proto) hojná a účastníci byli doslova z celého světa. Organizátorům se však podařilo zajistit naprosto hladký průběh a jediným nedostatkem bylo jen to, že jsme se nemohli vidět naživo.

Program byl velmi bohatý, a kromě příspěvků zahrnoval i plenární přednášky, sympózia, panelovou diskusi o využití toponym ve formě otevřených dat nebo výstavu knih. Jeden den byl plně věnován setkávání jednotlivých skupin (terminologická komise, bibliografie, studentská skupina, valné shromáždění). Kongres byl také ideální příležitostí k tomu, aby se setkali členové redakce časopisu *Onoma* a skupiny mající na starosti PR. Členové redakce AO se zúčastnili užitečné pracovní schůzky redakcí všech onomastických časopisů.

¹ Hlavními pořadateli byly Ústav polského jazyka (Polská akademie věd), Jagellonská univerzita a Jazykovědný výbor (Polská akademie věd). Hlavními organizačními partnery byly Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici, Jazykovědný ústav L. Štúra, Trnavská univerzita a v neposlední řadě také Ústav pro jazyk český AV ČR.